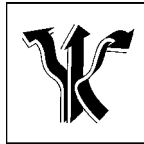

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО”
(для бакалаврів)

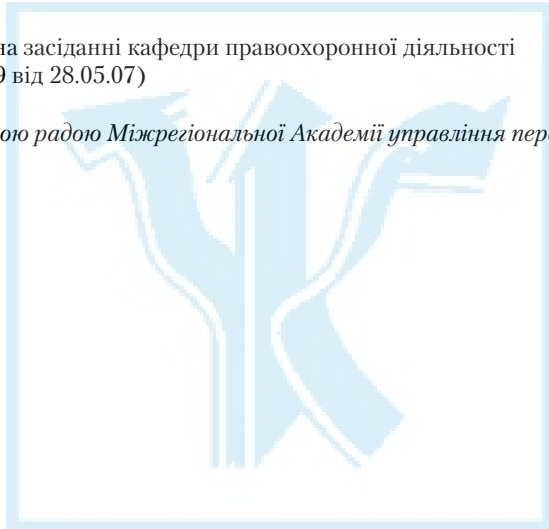
МАУП

Київ 2008

Підготовлено професором кафедри правоохоронної діяльності
П. М. Кубраком

Затверджено на засіданні кафедри правоохоронної діяльності
(протокол № 9 від 28.05.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Кубрак П. М. Навчальна програма дисципліни “Кримінально-процесуальне право” (для бакалаврів). — К.: МАУП, 2008. — 40 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Кримінально-процесуальне право”, питання для самоконтролю, вказівки до виконання контрольної роботи, теми контрольних робіт, список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курс “Кримінально-процесуальне право” належить до фундаментальних нормативних професійно орієнтованих юридичних дисциплін і посідає провідне місце у професійній підготовці слідчих, дізнавачів, співробітників кримінальної міліції, суддів, адвокатів і прокурорів, юристів усіх інших профілів.

Вивчення кримінального процесу передбачає здобуття знань та вмінь, необхідних для забезпечення встановлення істини та надійного захисту прав і свобод людини, вирішення завдань правосуддя, а також дає можливість поглибити уявлення про законність, добро і справедливість, вчить шляхетності, гуманності та людяності, дозволяє забезпечувати виховання студентів у дусі відданості ідеям правової держави.

Мета дисципліни

- а) науково-юридична:
- поглиблене вивчення студентами усіх положень кримінально-процесуального законодавства та механізмів його застосування в практичній діяльності;
  - набуття студентами навичок і вмінь ефективного застосування процесуального законодавства для забезпечення встановлення об’єктивної істини, захисту прав і свобод громадян, справедливості правосуддя;
  - набуття студентами необхідної науково-методологічної підготовки, яка забезпечить їм бачення проблем законодавства і практики його застосування, шляхів їх розв’язання, використовуючи навички творчого мислення та самовдосконалення свого професійного рівня;
  - формування навичок прийняття юридичних рішень та складання юридичних документів у кримінальних справах, опанування логіки, мови та офіційно-ділового стилю документів;
- б) загальноосвітня:
- підвищення правової культури та ерудиції студентів, оволодіння досвідом інших держав щодо здійснення правосуддя та науковими ідеями в цій сфері;
- в) виховна:
- формування у студентів впевненості у благодійності ідей правової держави і необхідності їх реалізації в кримінально-процесуальній діяльності, відданості ідеям істини, добра,

справедливості і законності, почуття відповідальності перед суспільством, державою і людиною.

Заняття з кримінального процесу проводяться на засадах раціонального поєднання активних форм і методів навчання з практичною спрямованістю занять. Більшість практичних занять, особливо за темами “Слідчі дії” і “Судове слідство”, проводиться у формі ділових ігор, за результатами яких студенти приймають відповідні юридичні рішення і складають процесуальні документи. Перелік обов’язкових документів, які складають студенти, встановлюється кафедрою, а їх перевірка входить у систему модульного і поточного контролю знань.

Також студенти проводять самостійні дослідження за кожною темою, за результатами якого готують і захищають реферати. Вивчення курсу закінчується іспитом.

Перелік основних знань та вмінь, які мають опанувати студенти, визначається згідно з освітньо-професійною програмою вищої освіти за професійним спрямуванням.

Вивчення курсу “Кримінально-процесуальне право” передбачає досягнення такого кваліфікаційного рівня підготовки випускника, за якого він повинен:

а) знати:

- предмет, систему та джерела кримінально-процесуального права та зміст складових його інститутів;
- функції судової влади в кримінальному судочинстві, зміст та порядок здійснення функцій розслідування, захисту, обвинувачення та правосуддя;
- систему принципів кримінального процесу;
- кримінально-процесуальні засоби та порядок збирання, дослідження, перевірки, оцінки та застосування доказів, захисту прав і свобод людини;
- процесуальну форму здійснення слідчих та інших процесуальних дій, форми здійснення правозастосовчої діяльності на різних стадіях кримінального процесу;
- теорію прийняття процесуальних рішень, вимоги закону до їх захисту та структури;
- підстави, умови та форми процесуальних дій та рішень;
- процесуальні гарантії захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб;

- способи застосування кримінально-процесуальних норм;
- процесуальні методи і форми попередження злочинів;
- процесуальні форми взаємодії органів та осіб, що здійснюють кримінально-процесуальну діяльність між собою, а також з іншими державними органами;
- стан основних проблем науки кримінального процесу;

б) уміти:

- використовувати дані науки кримінального процесу при тлумаченні та застосуванні норм кримінально-процесуального права;
- орієнтуватися в системі кримінально-процесуального права та в судовій практиці з кримінальних справ;
- збирати фактичні дані, аналізувати й оцінювати їх належність до справи, допустимість, достовірність та достатність для прийняття правомірних процесуальних рішень;
- самостійно здійснювати слідчі та інші процесуальні дії;
- збирати, досліджувати, перевіряти, оцінювати та використовувати докази;
- приймати обґрунтовані та законні рішення, юридично грамотно складати необхідні процесуальні документи;
- забезпечувати захист прав і свобод людини;
- організовувати виконання прийнятих рішень.

Опанування курсу “Кримінально-процесуального права” має забезпечувати необхідний рівень сформованості вмінь.

Назва рівня сформованості вміння	Зміст критерію рівня сформованості вміння
1. Репродуктивний	Вміння відтворювати знання, передбачені програмою
2. Алгоритмічний	Вміння використовувати знання у практичній діяльності при розв’язанні типових ситуацій
3. Творчий	Здійснювати евристичний пошук і використовувати знання для розв’язання нестандартних завдань та проблемних ситуацій

ПРОВЕДЕННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль, відповідно до наказу № 161 Міністерства освіти України від 02.06.93 р., здійснюється під час проведення практичних і семінарських занять і є засобом активізації навчального процесу та підвищення його ефективності. Він включає як традиційні методи оцінювання знань студентів відповідно до розроблених критеріїв, так і методи експрес-аналізу знань за допомогою програмного контролю.

Модульний підсумковий контроль здійснюється після вивчення кожного розділу програми, виходячи з оцінок поточного контролю та співбесіди студента з викладачем з вивчених тем курсу.

Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену за результатами вивчення курсу.

Студент вважається допущеним до екзамену, якщо він виконав усі види робіт, передбачені навчальним планом, і захистив реферат. З курсу “Кримінально-процесуальне право” складається усний екзамен відповідно до програми та затверджених кафедрою на її основі екзаменаційних білетів. Допуск до складання екзаменів здійснюється деканом факультету шляхом оформлення екзаменаційної відомості.

Студенти, які не з'явилися на екзамен без поважних причин, вважаються такими, що отримали незадовільну оцінку.

Критерії оцінювання знань і вмінь

Результати складання іспитів оцінюються за чотирибальною шкалою (“відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”).

Оцінку “відмінно” студент отримує, якщо він глибоко, в повному обсязі засвоїв увесь програмний матеріал, вичерпно та послідовно дав відповіді на всі запитання екзаменаційного білета, вміє пов'язати теорію з практикою, показує знання літератури, вміє самостійно аналізувати та тлумачити правові норми і застосовувати їх при вирішенні завдань, правильно аргументує висновки, вміє самостійно узагальнювати матеріал і логічно його викладати, не допускаючи помилок.

“Добре” – студент твердо знає програмний матеріал, має навички аналізу та тлумачення правових норм, логічно відповідає на поставлені запитання, не допускає суттєвих помилок.

“Задовільно” – студент засвоїв основний матеріал, але не знає окремих деталей, допускає неточні відповіді та формулювання понять, порушує послідовність у викладенні програмного матеріалу, має прогалини у знаннях.

“Незадовільно” – студент не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки, не володіє навичками застосування правових норм, які забезпечували б вирішення проблем захисту прав і свобод людини та інших професійних завдань.

Екзаменаційна оцінка залежить від оцінювання відповідей на окремі запитання екзаменаційного білета, який містить три запитання. Оцінка “відмінно” ставиться, якщо не більше однієї відповіді на окреме запитання білета оцінено “добре”, а решта – відмінно”; оцінка “добре” – якщо серед оцінок не більше однієї оцінки “задовільно”; оцінка “задовільно” – якщо серед оцінок не більше однієї оцінки “незадовільно”.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО”

№ пор.	Назва змістового модуля та теми
1	2
	Змістовий модуль I. Загальні положення кримінально-процесуального права
1	Поняття і суть розвитку кримінально-процесуального права та кримінального процесу
2	Історія розвитку кримінально-процесуального права
3	Принципи кримінального процесу
4	Учасники кримінального процесу
5	Забезпечення захисту прав і свобод людини у кримінальному процесі
6	Докази і доказування у кримінальному процесі
7	Процесуальні документи у кримінальному процесі

1	2
8 9 10 11 12 13 14 15 16	<p>Змістовий модуль II. Провадження досудового слідства</p> <p>Порушення кримінальної справи</p> <p>Досудове розслідування: загальні положення</p> <p>Слідчі дії</p> <p>Виявлення та усунення причин і умов, що сприяють вчиненню злочинів.</p> <p>Притягнення особи як обвинуваченого</p> <p>Запобіжні заходи</p> <p>Зупинення досудового розслідування</p> <p>Закінчення досудового розслідування</p> <p>Прокурорський нагляд і судовий контроль за виконанням законів органами дізнання та досудового слідства</p>
17 18 19 20	<p>Змістовий модуль III. Провадження кримінальної справи на судових стадіях</p> <p>Підсудність та попередній розгляд справи суддею</p> <p>Судовий розгляд і винесення вироку</p> <p>Провадження в апеляційній та касаційній інстанціях</p> <p>Виконання вироку</p>
21 22 23 24 25	<p>Змістовий модуль IV. Перегляд судових рішень у порядку виключного провадження</p> <p>Перегляд судових рішень у порядку виключного провадження</p> <p>Особливі форми процесуального провадження</p> <p>Реабілітація у кримінальному судочинстві і відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду</p> <p>Міжнародне співробітництво у сфері кримінального судочинства</p> <p>Кримінально-процесуальне право зарубіжних країн</p>
Разом годин: 162	

дисципліни
“КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО”

Змістовий модуль I. Загальні положення кримінально-процесуального права

Тема 1. Поняття і суть кримінально-процесуального права та кримінального процесу

Суть і поняття кримінального процесу. Мета та завдання кримінального процесу і його місце в боротьбі зі злочинністю. Кримінальний процес як система кримінально-процесуальних дій і відносин.

Кримінально-процесуальне право: система, структура, джерела. Конституція України та система процесуальних норм. Структура та особливості кримінально-процесуальних норм. Структура і система Кримінально-процесуального кодексу України. Чинність кримінально-процесуального закону в часі і просторі, за колом осіб. Значення керівних роз'яснень Пленуму Верховного Суду України для кримінально-процесуальної діяльності. Значення указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, наказів міністерств, у тому числі рішень Конституційного Суду України, наказів, інструкцій Генерального прокурора України і Міністерства внутрішніх справ України для діяльності органів дізнання і досудового слідства.

Кримінально-процесуальна форма, кримінально-процесуальні гарантії судочинства, їх поняття і значення. Процесуальні функції, їх поняття і види.

Принципи кримінального процесу.

Стадії кримінального процесу, їх поняття і система.

Кримінально-процесуальні правовідносини: поняття, структура, особливості.

Процесуальні строки та процесуальні витрати.

Місце і роль науки кримінального процесу в системі правових наук, завдання науки кримінального процесу.

Зв'язок кримінального процесу з криміналістикою, кримінальним правом, оперативно-розшуковою діяльністю ОВС, іншими суміжними галузями права і спеціальних знань.

Система курсу кримінального процесу. Значення вивчення кримінального процесу для фахівців-юристів.

Література [1–6]

Тема 2. Історія розвитку кримінально-процесуального права

Кримінально-процесуальне право Київської Русі. Докази і доказування за Руською правдою. Особливості змагального процесу за Руською правдою. Особливості кримінального судочинства за Статутом князя Володимира про церковні суди “Просторова редакція”. Особливості кримінального процесу України за часів її входження до Литовської держави та Речі Посполитої. Кримінальне судочинство України в період Гетьманської держави. Виникнення та становлення інституту прокуратури. Земські суди. Копський суд на території України.

Особливості першого окремого кримінально-процесуального кодексу, прийнятого 1 січня 1835 року. Система кримінально-процесуального права напередодні реформи 1864 року.

Особливості та основні положення Статуту кримінального судочинства 1864 року. Статус слідчого та захисника згідно із Статутом кримінального судочинства 1864 року. Особливості діяльності суду присяжних. Проблеми діяльності мирових суддів та суду присяжних, актуальні для нашого часу. Особливості досудового розслідування та судочинства за законодавством 1864 року.

Розвиток кримінально-процесуального права за радянських часів. Створення та розвиток слідчого апарату органів внутрішніх справ. Розвиток кримінально-процесуального права в період розбудови правової держави.

Література [1–4; 28; 32; 43; 48]

Тема 3. Принципи кримінального процесу

Поняття і значення принципів кримінального процесу. Демократичні засади судочинства в Україні та їх подальше реформування.

Система принципів кримінального процесу. Принципи кримінального процесу, закріплені в Конституції України.

Поняття, зміст і значення принципів кримінального процесу: встановлення істини; забезпечення захисту прав і свобод людини; недоторканність сфери особистого життя; недоторканність особи; недоторканність житла, забезпечення таємниці листування, телефонних та інших розмов, телеграфної і поштової кореспонденції; забезпечення таємниці банківських вкладів; непорушність права власності; повага та захист честі і гідності людини; презумпція невинності обвинувачуваного; презумпція добропорядності людини; рівність людей перед законом і судом; гарантованість доступу до правосуддя та

забезпечення права на судовий захист; здійснення правосуддя тільки судом; забезпечення обвинувачуваному права на захист; недопустимість примушування до свідчень проти самого себе, членів своєї сім'ї, своїх близьких родичів (свобода самовикриття та викриття близьких); забезпечення безпеки учасників кримінального процесу; допустимість застосування примусових і запобіжних заходів лише в разі крайньої необхідності; допустимість притягнення до кримінальної відповідальності лише за умови доведеності вини; незалежність слідчого; забезпечення ознайомлення особи, що притягується до відповідальності, з обвинуваченням і допустимість судового розгляду справи тільки в рамках пред'явленого обвинувачення; прокурорський нагляд за забезпеченням законності на досудових стадіях та підтримання обвинувачення в суді прокурором; публічність; гласність судового розгляду справи; незалежність суду і підкорення його тільки законам; змагальність і диспозитивність; безпосередність та усність судового процесу; таємниця наради суддів; обов'язковість рішень суду; свобода оскарження процесуальних дій і рішень, забезпечення можливості касаційного та апеляційного оскарження рішення суду першої інстанції; державна мова судочинства; реабілітація невинних; документованість; законність; толерантність; гуманізм; справедливість.

Взаємозв'язок і взаємообумовленість принципів кримінального процесу.

Література [1–7; 21; 32; 34; 35]

Тема 4. Учасники кримінального процесу

Поняття учасників (суб'єктів) кримінального процесу, їх класифікація.

Державні органи і посадові особи, які здійснюють кримінальне судочинство.

Суд – орган правосуддя. Склад суду. Виняткові повноваження суду за Конституцією України. Керівне становище суду у кримінальному процесі.

Прокурор: процесуальні функції, завдання і повноваження у кримінальному процесі. Процесуальне становище прокурора на різних стадіях кримінального процесу.

Начальник слідчого підрозділу, його процесуальне становище.

Слідчий: процесуальні функції, завдання і повноваження. Процесуальна самостійність слідчого. Роль і місце слідчих підрозділів ОВС в системі органів досудового слідства.

Орган дізнання: завдання і повноваження. Роль і місце штатних підрозділів дізнання в системі ОВС.

Особа, яка провадить дізнання, і її процесуальне становище. Розмежування повноважень органу дізнання й особи, яка провадить дізнання. Штатні дізнавачі в ОВС, їхнє процесуальне становище.

Особи, які мають свої законні інтереси у кримінальному процесі.

Обвинувачений, процесуальне становище у кримінальному процесі. Конституційні і процесуальні гарантії прав обвинуваченого.

Підозрюваний, процесуальне становище у кримінальному процесі. Конституційні і процесуальні гарантії прав підозрюваного.

Потерпілий, його процесуальне становище у кримінальному процесі.

Цивільний позивач, його процесуальне становище у кримінальному процесі.

Цивільний відповідач, його процесуальне становище у кримінальному процесі.

Учасники кримінального процесу, які захищають або представляють інтереси інших осіб.

Захисник. Поняття захисту. Особи, які можуть виконувати обов'язки захисника. Особи, які не мають права виконувати обов'язки захисника. Участь захисника у кримінальному судочинстві. Випадки обов'язкової участі захисника на досудовому слідстві, в суді.

Представники потерпілого, цивільного позивача і цивільного відповідача і їх процесуальне становище в кримінальному процесі.

Учасники кримінального процесу, які сприяють кримінальному судочинству. Свідки. Права й обов'язки свідків. Порядок забезпечення безпеки та процесуальних прав свідка. Експерт. Спеціаліст. Перекладач. Поняті. Секретар судового засідання. Заставадавець. Поручитель. Їх процесуальне становище. Порядок забезпечення прав учасників процесу.

Обов'язок суду, прокурора, слідчого й особи, яка провадить дізнання, роз'яснити особам, що беруть участь у справі, їх права і забезпечити можливість здійснення цих прав. Складання протоколів про роз'яснення процесуальних прав учасникам кримінального судочинства.

Обставини, що виключають можливість участі в судочинстві суддів, народних засідателів, прокурора, слідчого, особи, яка провадить дізнання, секретаря судового засідання, перекладача, спеціаліста, експерта. Відвід, самовідвід і порядок їх вирішення.

Література [1–11; 16; 24; 28; 35; 47]

Тема 5. Забезпечення захисту прав і свобод людини у кримінальному процесі

Поняття прав і свобод людини. Поняття, система гарантій захисту прав і свобод людини у кримінальному процесі.

Допустимість застосування примусових засобів лише у випадках крайньої необхідності.

Принцип недопустимості звуження існуючих прав і свобод людини.

Сфера особистого життя людини. Гарантії недоторканності особистого життя людини.

Гарантії недоторканності житла, таємниці телефонних розмов та листування.

Забезпечення безпеки учасників кримінального процесу. Право на забезпечення безпеки у кримінальному процесі. Поняття і система заходів безпеки. Підстави і порядок застосування заходів безпеки щодо учасників процесу. Заходи забезпечення конфіденційності даних про учасника процесу.

Поняття честі, гідності та ділової репутації особи. Поняття матеріальної і моральної шкоди. Забезпечення захисту честі і гідності особи у кримінальному процесі. Захист ділової репутації юридичних осіб у кримінальному судочинстві. Особливості позову щодо захисту честі і гідності людини. Принцип презумпції невинності, добропорядності людини та його застосування у кримінальному процесі.

Зміст і конституційні засади права власності, Форми і порядок захисту права власності у кримінальному процесі. Реституція.

Цивільний позов у кримінальному судочинстві. Порядок заяви цивільного позову у кримінальній справі.

Забезпечення цивільного позову і захисту права власності. Арешт на майно і вклади обвинувачуваного. Особливості розгляду цивільного позову у кримінальному процесі.

Література [1–12; 15–18; 31; 34; 47; 53]

Тема 6. Докази і доказування у кримінальному процесі

Поняття і зміст теорії доказів у кримінальному процесі. Теорія пізнання — гносеологічна основа доказування у кримінальному процесі. Поняття і зміст істини в кримінальному процесі. Встановлення істини — мета доказування у кримінальному процесі. Конституційні і процесуальні гарантії встановлення істини і правосуддя.

Поняття предмета доказування у кримінальному процесі. Межі доказування. Обставини, що підлягають доказуванню в кримінальній справі. Співвідношення предмета і межі доказування.

Поняття і значення презумпції невинності в доказуванні. Суб'єкти і обов'язок доказування. Недопустимість перенесення обов'язку доказування на обвинуваченого. Роль осіб, які проводять розслідування, прокурора і суду в доказуванні.

Участь у доказуванні обвинуваченого, захисника, потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача, їх представників.

Поняття і значення доказів у кримінальному процесі. Належність і допустимість доказів. Відмінність доказів від фактичних даних, які встановлені під час проведення оперативно-розшукових заходів. Види і класифікація доказів. Підстави і практичне значення класифікації доказів.

Характеристика окремих видів доказів.

Показання свідка. Поняття, предмет і значення показань свідка. Особи, які не підлягають допиту як свідки. Права, обов'язки і відповідальність свідка. Фактори, що впливають на достовірність показань свідка. Перевірка й оцінка показань свідка.

Показання потерпілого. Поняття, предмет і значення показань потерпілого. Права, обов'язки і відповідальність потерпілого. Фактори, що впливають на достовірність показань потерпілого. Перевірка й оцінка показань підозрюваного.

Показання обвинуваченого. Поняття, предмет і значення показань обвинуваченого. Види показань обвинуваченого: визнання або заперечення ним своєї вини; самообмова та її процесуальне значення. Алібі. Доказове значення визнання обвинуваченим своєї вини. Особливості оцінки і перевірки показань обвинуваченого.

Висновок експерта. Поняття, предмет і значення висновку експерта. Зміст понять "експерт", "експертиза", "висновок експерта". Підстави призначення експертизи. Випадки обов'язкового призначення експертиз. Права, обов'язки і відповідальність експерта. Підстави і порядок відводу експерта. Компетенція експерта. Відмінність експерта від спеціаліста, який бере участь у провадженні слідчих дій. Види експертиз. Комплексна і комісійна, додаткова і повторна експертизи. Зміст висновку експерта. Особливості перевірки та оцінки висновку експерта.

Речові докази. Поняття і значення речових доказів. Види речових доказів. Процесуальне закріплення і зберігання речових доказів. Перевірка та оцінка речових доказів. Вирішення питання про речові докази.

Протоколи слідчих і судових дій та протоколи, складені за результатами оперативно-розшукових заходів. Поняття, процесуальна природа та значення протоколів слідчих і судових дій. Перевірка і оцінка протоколів слідчих і судових дій. Інші документи. Поняття, значення і процесуальна природа документів як доказів. Відмінність документів від речових доказів. Документи як речові докази. Матеріали технічного документування в доказуванні.

Юридична природа та умови використання у кримінальному процесі фотознімків, кінострічок, відеозаписів, фонограм, планів, схем, креслень, зліпків, відбитків слідів, даних, здобутих органами оперативно-розшукової та адміністративної юрисдикції.

Поняття і зміст процесу доказування. Процесуальна форма доказування. Процесуальні способи збирання і перевірки доказів. Застосування науково-технічних засобів для збирання і перевірки доказів. Роль оперативно-розшукових заходів у виявленні доказів.

Використання в доказуванні даних, здобутих органами адміністративної юрисдикції.

Допустимість використання в доказуванні фактичних даних, здобутих з використанням оперативно-розшукових методів та засобів.

Поняття і значення оцінки доказів. Внутрішнє переконання суду, прокурора, слідчого й особи, яка провадить дізнання, і його роль в оцінці доказів. Значення закону у формуванні внутрішнього переконання при оцінці доказів.

Література [1–7; 12; 19–22; 46; 47; 49]

Тема 7. Процесуальні документи

Поняття і види процесуальних документів. Значення процесуальних документів у здійсненні судочинства. Вимоги законодавства щодо структури і змісту процесуальних документів. Логіка процесуальних документів. Протоколи слідчих дій: структура і форма. Постанови слідчого: структура, форма, логіка. Судові рішення. Мова і стиль процесуальних документів. Офіційно-діловий стиль та його особливості.

Література [1–7; 47; 48]

Змістовий модуль II. Провадження досудового слідства

Тема 8. Порушення кримінальної справи

Суть, завдання і значення стадії порушення кримінальної справи. Органи і посадові особи, які мають право порушувати кримінальні справи.

Приводи і підстави порушення кримінальної справи.

Порядок порушення кримінальної справи. Межі, способи і строки перевірки заяв і повідомлень про вчинені або підготовлювані злочини. Роль чергових частин органів внутрішніх справ у прийнятті заяв і повідомлень про злочини, реєстрації і реагування на них.

Заходи, що вживаються органом дізнання, слідчим, прокурором і судом для закріплення слідів злочину в стадії порушення кримінальної справи. Засоби збирання доказів у стадії порушення кримінальної справи. Слідчі дії, які можуть проваджуватись до порушення кримінальної справи. Ревізія та аудиторська перевірка.

Види рішень, що приймаються в стадії порушення кримінальної справи. Форма і зміст постанови про порушення кримінальної справи. Порушення кримінальної справи при виявленні ознак злочину у процесі здійснення оперативно-розшукової та адміністративної діяльності органів внутрішніх справ.

Обставини, що виключають провадження у кримінальній справі. Підстави і порядок відмови в порушенні кримінальної справи. Форма і зміст постанови про відмову в порушенні кримінальної справи. Порядок її оскарження.

Нагляд прокурора за законністю та обґрунтованістю порушення кримінальної справи.

Оскарження постанови про відмову в порушенні кримінальної справи.

Література [1–7; 12; 28; 29]

Тема 9. Досудове розслідування: загальні положення

Суть, завдання і значення стадії досудового розслідування.

Форми досудового розслідування: дізнання і досудове слідство, їх співвідношення.

Поняття, значення і види підслідності.

Види дізнання. Поняття і значення дізнання в розслідуванні кримінальних справ.

Діяльність органу дізнання у справах про злочин, що не є тяжким.

Діяльність органу дізнання у справах про тяжкий та особливо тяжкий злочини. Поняття невідкладних слідчих дій, підстави їх провадження органом дізнання.

Досудове слідство як основна форма досудового розслідування. Органи досудового слідства. Повноваження слідчих МВС і податкової міліції.

Початок і місце досудового слідства. Розслідування кримінальних справ групою слідчих.

Підстави і порядок об'єднання справ в одне провадження. Виділення справ в окреме провадження.

Строк провадження слідства, підстави і порядок його продовження. Обчислення строку розслідування.

Процесуальні форми взаємодії слідчого й органу дізнання. Використання даних оперативно-розшукових заходів при провадженні досудового слідства. Роль начальника органу внутрішніх справ і начальника слідчого підрозділу в організації взаємодії слідчого й органу дізнання.

Додержання принципів кримінального процесу в стадії досудового розслідування. Законність на стадії досудового розслідування. Всебічне, повне та об'єктивне дослідження обставин справи.

Обов'язок встановлення у процесі розслідування причин і умов, які сприяли злочину. Внесення подань щодо їх усунення.

Окремі доручення слідчого.

Обов'язок задоволення клопотань, які мають значення у справі.

Роз'яснення і забезпечення прав осіб, які беруть участь у справі.

Недопустимість розголошення даних досудового розслідування.

Застосування науково-технічних засобів при розслідуванні злочинів: фотографування, кінозйомки, відеозапису тощо. Процесуальне оформлення застосування науково-технічних засобів.

Форма і зміст процесуальних документів, що складаються при провадженні досудового розслідування. Вимоги, які пред'являються до цих документів. Логіка, мова і стиль процесуальних документів.

Оскарження дій особи, яка провадить дізнання, слідчого, прокурора. Строки і порядок розгляду скарг на дії органів розслідування.

Нагляд прокурора за виконанням законів у стадії досудового розслідування.

Література [1–10; 12; 20; 21; 25; 28; 31; 34; 47; 51]

Тема 10. Слідчі дії

Поняття, види і система слідчих дій. Вимоги, які пред'являються до порядку провадження і процесуального оформлення слідчих дій. Слідчі дії, що здійснюються тільки з дозволу суду. Слідчі дії, що здійснюються тільки з санкції прокурора. Гарантії захисту прав і свобод людини при провадженні слідчих дій. Допустимість засобів примусу лише у випадках крайньої необхідності.

Огляд. Поняття і види огляду. Підстави для провадження огляду. Учасники огляду. Процесуальний порядок провадження та оформлення огляду. Застосування науково-технічних засобів при огляді. Огляд місця злочину, приміщення, людей, трупа, тварин, предметів, документів. Взаємодія слідчого й експерта при огляді місця події.

Експуація трупа, порядок її проведення і процесуальне оформлення.

Освідування. Поняття, підстави і процесуальний порядок освідування. Участь судово-медичного експерта і лікаря в освідуванні. Гарантії прав особи при освідуванні. Форми документування освідування. Форма і зміст протоколу освідування.

Допит. Поняття допиту. Порядок виклику на допит. Місце і час допиту, загальні правила допиту. Процесуальний порядок допиту свідка і потерпілого, оформлення його результатів. Права свідка та їх забезпечення при допиті. Допит обвинуваченого і підозрюваного. Процесуальне оформлення відмови особи від давання показань.

Затримання. Поняття, підстави і мотиви затримання. Процесуальний порядок затримання осіб, підозрюваних у вчиненні злочину. Форма і зміст протоколу затримання. Особи, наділені правом затримання. Повідомлення прокурору про затримання. Повідомлення родичів про затримання. Права й обов'язки затриманого. Підстави і порядок звільнення затриманих. Відмінність затримання як міри процесуального примусу від запобіжного заходу взяття під варту і від адміністративного затримання. Нагляд прокурора за законністю затримання підозрюваного органами дізнання і слідчим.

Очна ставка та її види. Поняття і мета очної ставки. Підстави і процесуальний порядок проведення очної ставки. Форма і зміст протоколу очної ставки.

Пред'явлення для впізнання. Поняття і види пред'явлення для впізнання. Учасники пред'явлення для впізнання, їх права та обов'язки. Умови і процесуальний порядок пред'явлення для впізнання. Особливості пред'явлення для впізнання трупа. Форма і зміст протоколу пред'явлення для впізнання.

Поняття і підстави для провадження обшуку. Учасники обшуку. Конституція України про недоторканність житла. Відмінність обшуку від виїмки. Види обшуку. Обшук у приміщеннях. Особливості провадження особистого обшуку. Процесуальний порядок провадження та оформлення обшуку і виїмки. Учасники обшуку і виїмки. Порядок обшуку в приміщеннях, що їх займають дипломатичні представництва.

Поняття виїмки. Види виїмки. Підстави проведення виїмки. Учасники виїмки, їх права та обов'язки. Порядок виїмки та фіксація її наслідків. Особливості виїмки документів, які містять державну таємницю, та в дипломатичних представництвах.

Підстави і процесуальний порядок накладення арешту на поштово-телеграфну кореспонденцію та її виїмка. Конституційні гарантії таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції. Скасування арешту на кореспонденцію.

Фактичні та юридичні підстави і порядок зняття інформації з технічних каналів зв'язку.

Накладення арешту на майно. Підстави, мета і процесуальний порядок його провадження. Майно, яке не підлягає опису. Особливості накладення арешту на вклади в ощадні каси (банки). Процесуальні документи, що складаються при накладенні арешту на майно. Скасування арешту, накладеного на майно. Накладення арешту на вклади.

Процесуальний порядок витребування предметів і документів від підприємств, установ, організацій, посадових осіб і громадян. Процесуальне оформлення одержання предметів і документів.

Відтворення обстановки й обставин події. Поняття та мета відтворення обстановки й обставин події. Умови і процесуальний порядок проведення цієї слідчої дії. Учасники відтворення обстановки й обставин події. Форма і зміст протоколу відтворення обстановки й обставин події. Поняття і види експертиз. Одержання зразків для експертного дослідження. Підстави і процесуальний порядок призначення і провадження експертиз. Випадки обов'язкового призначення експертизи. Права обвинуваченого (підозрюваного) при призначенні і провадженні експертиз. Одержання зразків для експертного дослідження та його процесуальне оформлення. Провадження експертиз в експертній установі і поза нею. Допит експерта. Ознайомлення обвинуваченого з висновком експерта. Процесуальний порядок призначення і проведення комплексної, комісійної, додаткової та повторної експертиз.

Література [1–7; 12; 14; 20; 21; 23; 28; 42; 47; 48; 53]

Тема 11. Виявлення та усунення причин і умов, що сприяють вчиненню злочинів

Поняття та класифікація причин і умов, що сприяють вчиненню злочинів. Діяльність слідчого з виявлення причин і умов, що сприяють вчиненню злочинів. Процесуальні засоби усунення причин і

умов, що сприяють вчиненню злочинів. Подання слідчого, зміст, форма та обов'язковість його виконання. Діяльність суду щодо виявлення й усунення причин і умов, що сприяють вчиненню злочинів.

Література [1; 2; 28; 47; 48]

Тема 12. Притягнення особи як обвинуваченого

Суть і значення акту притягнення особи як обвинуваченого. Кримінально-правові і кримінально-процесуальні підстави притягнення особи як обвинуваченого.

Процесуальний порядок притягнення особи як обвинуваченого. Форма і зміст постанови про притягнення як обвинуваченого.

Порядок виклику обвинуваченого. Привід обвинуваченого. Порядок пред'явлення обвинувачення. Права обвинуваченого. Вручення обвинуваченому копії постанови про притягнення як обвинуваченого та роз'яснення обвинуваченому його процесуальних прав. Участь захисника при пред'явленні обвинувачення.

Допит обвинуваченого і його значення. Процесуальний порядок допиту обвинуваченого. Участь захисника в допиті обвинуваченого. Допит обвинуваченого з участю перекладача, спеціаліста і експерта. Протокол допиту обвинуваченого. Власноручний запис обвинуваченим своїх показань. Процесуальне оформлення відмови обвинуваченого від давання показань.

Зміна і доповнення раніше пред'явленого обвинувачення.

Відсторонення обвинуваченого від посади.

Нагляд прокурора за законністю й обґрунтованістю притягнення як обвинуваченого.

Література [1; 2; 28; 47; 48]

Тема 13. Запобіжні заходи

Поняття і значення запобіжних заходів. Відмінність запобіжних заходів від інших заходів процесуального примусу.

Гарантії законності та обґрунтованості обрання запобіжних заходів. Конституція України і міжнародно-правові акти про недоторканність особи.

Підстави, умови і процесуальний порядок обрання запобіжних заходів. Обставини, що враховуються при обранні запобіжного заходу.

Підстави, умови і порядок обрання запобіжного заходу щодо підозрюваного.

Види запобіжних заходів та їх характеристика. Застава: підстави, умови та порядок її обрання.

Відмінність запобіжних заходів від зобов'язання обвинуваченого з'явитися за викликом і повідомляти про зміну місця проживання.

Підстави, умови і порядок обрання запобіжного заходу взяття під варту. Дії та рішення судді при розгляді подання щодо арешту. Правове регулювання досудового ув'язнення. Заходи піклування про неповнолітніх дітей і охорони майна ув'язненого.

Порядок утримання осіб, взятих під варту. Права й обов'язки осіб, взятих під варту. Підстави і порядок звільнення осіб, взятих під варту.

Строки тримання під вартою. Підстави і порядок їх продовження. Підстави і порядок скасування або зміни запобіжного заходу.

Нагляд прокурора та судовий контроль за законністю та обґрунтованістю обрання запобіжних заходів.

Література [1; 3; 5; 6; 20; 21]

Тема 14. Зупинення досудового розслідування

Поняття і значення зупинення досудового розслідування. Підстави та умови зупинення досудового розслідування і дізнання.

Процесуальний порядок зупинення досудового слідства і дізнання. Розшук осіб, які ховаються від слідства і суду. Взаємодія слідчого з працівниками оперативних та інших підрозділів правоохоронних органів у процесі розшуку обвинуваченого. Заходи, що вживаються для встановлення особи, яка підлягає притягненню як обвинуваченого.

Умови і процесуальний порядок відновлення досудового слідства та дізнання щодо зупиненої справи.

Література [1; 2; 47]

Тема 15. Закінчення досудового розслідування

Поняття закінчення досудового розслідування. Види закінчення дізнання і досудового розслідування.

Закінчення досудового розслідування за наявності достатніх доказів для складання обвинувального висновку.

Процесуальний порядок ознайомлення потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача та їх представників з матеріалами справи. Процесуальний порядок ознайомлення обвинуваченого з матеріалами справи. Участь захисника при пред'явленні обвинуваченому для ознайомлення матеріалів справи. Права захисника при ознайомленні з матеріалами справи. Розгляд заявлених обвинуваченим та його захисником клопотань і порядок їх вирішення.

Процесуальні документи, які складаються при закінченні досудового слідства, їх зміст.

Обвинувальний висновок. Значення, структура і зміст обвинувального висновку. Співвідношення обвинувального висновку з постановою про притягнення особи як обвинуваченого. Логіка, мова і стиль обвинувального висновку. Додатки до обвинувального висновку.

Дії прокурора у справі, що надійшла до нього з обвинувальним висновком. Питання, які вирішуються прокурором при вивченні матеріалів кримінальної справи. Рішення, які приймаються прокурором у цій справі. Направлення прокурором справи до суду.

Закриття кримінальної справи. Підстави для закриття кримінальної справи. Процесуальний порядок закриття кримінальної справи. Форма і зміст постанови про закриття кримінальної справи. Умови і порядок відновлення провадження у закритій кримінальній справі. Особливості закриття кримінальної справи внаслідок амністії, помилування чи смерті обвинуваченого. Порядок і строки оскарження постанови про закриття кримінальної справи.

Направлення справи до суду для вирішення питання про звільнення обвинуваченого від кримінальної відповідальності за умов дієвого каяття та примирення обвинуваченого з потерпілим, закінчення строків давності, передачі особи на поруки, зміни обстановки.

Направлення справи до суду для вирішення питання про застосування примусових заходів виховного чи медичного характеру. Дії прокурора при отриманні справи, направленої прокурором.

Література [1; 2; 28; 35; 47–49; 53; 55]

Тема 16. Прокурорський нагляд і судовий контроль за виконанням законів органами дізнання та досудового слідства

Поняття і форми прокурорського нагляду. Повноваження прокурора щодо здійснення нагляду. Нагляд за законністю на стадії порушення кримінальної справи. Нагляд на стадії досудового розслідування. Нагляд прокурора за законністю та обґрунтованістю закриття кримінальних справ.

Поняття та форми судового контролю. Судовий контроль законності арешту, обшуку, виїмки поштово-телеграфної кореспонденції, зняття інформації з каналів зв'язку. Судовий контроль законності в сфері захисту інших прав і свобод людини.

Література [1; 2; 8; 12; 28; 34; 47; 48; 53]

Змістовий модуль III. Проведення кримінальної справи на судових стадіях

Тема 17. Підсудність і попередній розгляд справи суддею

Поняття і значення підсудності. Види підсудності. Підсудність справ за предметною (родовою), територіальною (місцевою) і персональною ознаками.

Кримінальні справи, підсудні міському суду, обласному, Київському і Севастопольському міським апеляційним судам. Підсудність справ військовим судам.

Направлення справи за підсудністю. Передача справи з одного суду до іншого. Визначення підсудності при об'єднанні кримінальних справ. Недопустимість спорів про підсудність.

Суть і значення стадії попереднього розгляду справи. Підстави і порядок попереднього розгляду справи суддею. Строки попереднього розгляду справи.

Питання, які з'ясовуються при попередньому розгляді справи суддею. Постанова судді, форма і зміст. Оскарження постанови судді.

Література [1; 2; 7; 25; 28; 35; 47–49]

Тема 18. Судовий розгляд і винесення вироку

Суть і значення стадії судового розгляду. Судовий розгляд у системі стадій кримінального процесу. Принципи кримінального процесу у стадії судового розгляду.

Поняття і значення загальних умов судового розгляду. Співвідношення загальних умов судового розгляду і принципів кримінального процесу. Безпосередність, усність судового розгляду і незмінність складу суду при розгляді справи. Забезпечення безпеки учасників судочинства.

Склад суду. Керівна роль головуючого у судовому засіданні. Народні засідателі, їх права й обов'язки. Секретар судового засідання, його обов'язки.

Учасники судового розгляду. Рівність прав учасників судового розгляду. Участь прокурора у судовому засіданні. Прокурор – державний обвинувач. Процесуальне становище прокурора у стадії судового розгляду. Зміна прокурором обвинувачення в суді.

Підсудний, його права та обов'язки. Підстави та умови розгляду справи за відсутності підсудного.

Потерпілий, цивільний позивач, цивільний відповідач та їх представники. Права цих осіб у судовому засіданні.

Захисник, його процесуальне становище у стадії судового розгляду.
Участь експерта та спеціаліста у судовому засіданні.

Межі судового розгляду. Зміна обвинувачення в суді. Порушення кримінальної справи за новим обвинуваченням або щодо нової особи.

Підстави і порядок направлення справи на додаткове розслідування.

Підстави і порядок закриття кримінальної справи у судовому засіданні.

Вирішення питання про обрання запобіжного заходу під час судового розгляду.

Порядок винесення ухвал в судовому засіданні.

Порядок судового засідання. Заходи, які застосовуються до порушників порядку судового засідання.

Протокол судового засідання, його зміст і значення. Порядок припинення зауважень на протокол судового засідання та їх розгляд.

Стадії судового розгляду.

Підготовча частина судового розгляду, її суть, зміст і значення. Відкриття судового засідання і перевірка з'явлення викликаних осіб на судове засідання. Роз'яснення перекладачеві його обов'язків і видалення свідків із залу суду. Встановлення особи підсудного і часу вручення йому копії обвинувального висновку. Оголошення складу суду, роз'яснення права відводу. Роз'яснення підсудному, потерпілому, цивільному позивачеві, цивільному відповідачеві та їх представникам прав і обов'язків. Роз'яснення можливостей розгляду справи за відсутності будь-кого з осіб, які беруть участь у справі.

Судове слідство, його суть, зміст і значення. Порядок судового слідства. Судові доручення.

Допит підсудного. Допит потерпілого і свідків. Забезпечення безпеки і процесуальних прав свідків у суді. Допит неповнолітніх свідків. Випадки оголошення підсудному показань свідків, потерпілого і відтворення звукозапису їх показань. Перегляд кінострічок.

Проведення експертизи в судовому засіданні. Допит експерта. Проведення попередньої і повторної експертизи.

Пред'явлення для впізнання. Відтворення обстановки й обставин подій. Огляд документів, речових доказів, місцевості і приміщень.

Оголошення документів, що є у справі або представлених в судове засідання.

Закінчення судового слідства. Підстави і порядок відновлення судового слідства.

Судові дебати та їх роль у розгляді кримінальних справ. Особи, що беруть участь у судових дебатах. Промова державного обвинувача, підсудного, потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача або їх представників, захисника. Репліки.

Останнє слово підсудного. Видалення суду до нарадчої кімнати для винесення вироку.

Поняття і значення вироку як акта правосуддя. Законність та обґрунтованість вироку. Його вмотивованість і справедливість. Питання, що вирішуються судом при винесенні вироку. Види вироків. Підстави винесення окремих видів вироків. Розв'язання цивільного позову при винесенні вироку. Вирішення питання про судові витрати.

Порядок винесення вироку. Таємниця і порядок наради суддів.

Зміст і форма вироку. Оголошення вироку. Виправдувальний вирок. Підстави звільнення підсудного з-під варті в залі судового засідання.

Окрема ухвала суду першої інстанції та окрема постанова судді, підстави і порядок їх винесення. Повернення справи на додаткове розслідування судом.

Література [1; 2; 6; 7; 10; 25; 28; 35; 47–51; 53]

Тема 19. Провадження в апеляційній та касаційній інстанціях

Суть, завдання і значення стадії апеляційного та касаційного провадження. Спільні риси апеляції та касації.

Право учасників процесу на оскарження вироку в апеляційному і касаційному порядку.

Обов'язок прокурора внести подання на кожний незаконний і необґрунтований вирок.

Порядок і строки оскарження вироків. Зміст апеляційних скарг і подань. Подавання додаткових матеріалів.

Результати подавання скарги чи внесення подання.

Повідомлення про подану скаргу і внесені апеляційне подання. Заперечення на скарги і подання. Додаткові скарги і подання. Відкликання апеляційної скарги і подання.

Вироки, що не підлягають касаційному оскарженню.

Порядок і строки розгляду справи апеляційною та касаційною інстанцією.

Склад суду. Особи, які беруть участь у розгляді справи в апеляційному і касаційному порядку. Участь у розгляді справи в апеляцій-

ній та касаційній інстанції засудженого, виправданого, їх захисників і законних представників, а також потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача та їх представників.

Межі прав суду при розгляді справи в апеляційній та касаційній інстанції.

Підстави для скасування чи зміни вироку. Однобічність або неповнота дізнання, досудового чи судового слідства. Невідповідність висновків суду, викладених у вироку, фактичним обставинам справи.

Істотне порушення кримінально-процесуального закону. Неправильне застосування кримінального закону. Невідповідність призначеного судом покарання тяжкості злочину та особі засудженого.

Оцінка доказів в апеляційній та касаційній інстанції.

Результати розгляду справи в апеляційному та касаційному порядку. Недопустимість посилення касаційною інстанцією покарання засудженому або застосування до нього закону про більш тяжкий злочин. Скасування виправдувального вироку. Підстави для скасування вироку у зв'язку з необхідністю застосування закону про більш тяжкий злочин або за м'якістю покарання.

Апеляційна і касаційна ухвала, її значення, форма і зміст. Звернення ухвали до виконання.

Розгляд справи судом першої інстанції після скасування вироку. Обов'язковість вказівок апеляційної та касаційної інстанції при додатковому розслідуванні і при повторному розгляді справи судом першої інстанції.

Умови посилення покарання або застосування закону про більш тяжкий злочин при новому розгляді справи судом першої інстанції.

Література [1; 2; 6; 7; 10; 25; 28; 35; 47–51; 53]

Тема 20. Виконання вироку

Суть, завдання і значення стадії виконання вироку.

Набрання вироком, ухвалою суду і постановою судді законної сили.

Порядок звернення вироку, ухвал суду, постанови судді до виконання. Приведення вироку до виконання. Безпосереднє виконання вироку судом. Органи, на які покладено обов'язок виконати вирок. Роль органів внутрішніх справ у виконанні вироку, ухвали суду та постанови судді. Надання родичам побачення із засудженим і повідомлення їх про виконання вироку.

Процесуальні питання, що виникають при виконанні вироку.

Підстави, умови і порядок звільнення засудженого від відбуття покарання. Заміна покарання більш м'яким. Заміна виправних робіт штрафом та заміна інших мір покарання.

Зарахування часу перебування в лікувальній установі, перебування під вартою на досудовому слідстві в строк покарання. Порядок виконання вироку за наявності інших невиконаних вироків.

Суди, які вирішують питання, пов'язані з приведенням вироку до виконання. Порядок вирішення питань, пов'язаних з виконанням вироку. Розгляд судами клопотань про зняття судимості. Судовий контроль та прокурорський нагляд за виконанням вироку.

Література [1; 2; 6; 7; 28; 35; 47; 48]

Змістовий модуль IV. Перегляд судових рішень у порядку виключного провадження

Тема 21. Перегляд судових рішень у порядку виключного провадження

Суть, завдання і значення стадії виключного провадження. Відмінність цієї стадії від стадії апеляційного і касаційного провадження.

Порушення перегляду справ у порядку виключного провадження. Особи, які мають право витребування кримінальної справи і подання з метою порушення перегляду справ у порядку виключного провадження. Порядок оскарження вироків, ухвал і постанов, які набрали законної сили. Зупинення виконання вироку, ухвали і постанови суду.

Суди, що розглядають справи за поданням у порядку виключного провадження. Порядок розгляду справи в стадії виключного провадження. Склад суду. Участь прокурора в розгляді справи. Участь у судовому засіданні засудженого, виправданого та їх захисників.

Підстави скасування чи зміни вироку, ухвали і постанови судом. Межі прав судової інстанції. Результати розгляду справи в порядку виключного провадження. Підстави для скасування чи зміни вироку за м'якістю покарання, виправдувального вироку чи ухвали про закриття справи.

Суть, завдання і значення відновлення справ у зв'язку з нововиявленими обставинами. Підстави і строки для відновлення справ у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Порядок порушення провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами. Розслідування нововиявлених обставин. Дії прокурора після закінчення розслідування нововиявлених обставин.

Суди, які мають право відновити справу за нововиявленими обставинами. Порядок розгляду судом подань про відновлення справи у зв'язку з нововиявленими обставинами. Види ухвал і постанов суду, винесених при розгляді справ у зв'язку з нововиявленими обставинами. Розгляд справи судом після відновлення у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Література [1; 2; 6; 7; 10; 25; 28; 35; 47–51; 53]

Тема 22. Особливі форми процесуального провадження

Особливості судочинства у справах приватного обвинувачення.

Поняття справ приватного обвинувачення. Категорії злочинів, що розглядаються в порядку приватного обвинувачення. Особливості порушення та попереднього розгляду суддею справ приватного обвинувачення. Примирення сторін і укладання мирової угоди та їх значення. Особливості пред'явлення та підтримання обвинувачення в суді.

Протокольна форма досудової підготовки матеріалів. Суть і значення протокольної форми досудової підготовки матеріалів. Підстави та умови застосування протокольної форми. Злочини, стосовно яких застосовується протокольна форма досудової підготовки матеріалів.

Процесуальний порядок і строки досудової підготовки матеріалів у протокольній формі. Порядок закінчення досудової підготовки матеріалів у протокольній формі і направлення їх прокурору. Структура і зміст протоколу. Ознайомлення правопорушника з матеріалами протокольного провадження. Повноваження начальника органу дізнання. Порушення справи прокурором та його подальші дії. Складання прокурором обвинувального висновку. Направлення справи до суду. Підстави повернення судом матеріалів протокольної форми досудової підготовки органу дізнання. Особливості діяльності суду в стадії попереднього та судового розгляду матеріалів протокольної форми.

Література [1; 2; 6; 25; 35; 41; 42; 50; 51]

Тема 23. Реабілітація у кримінальному судочинстві і відшкодування шкоди, завданої громадянinові незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду

Соціально-політичне значення правового інституту про відшкодування шкоди реабілітованій особі. Поняття реабілітації у криміналь-

ному судочинстві. Нормативні акти, які регламентують відшкодування шкоди, завданої громадянинуві. Відновлення порушених прав.

Підстави для виникнення права на відшкодування шкоди, завданої особі незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду.

Види шкоди, яка підлягає відшкодуванню. Моральна шкода.

Порядок розгляду та вирішення питань про відшкодування шкоди реабілітованому громадянинуві.

Порядок виконання рішення про відшкодування шкоди, завданої громадянинуві незаконними діями органів дізнання та досудового слідства, прокуратури і суду.

Література [1–3; 5; 6; 16; 20; 23; 47; 48; 53]

Тема 24. Міжнародне співробітництво у сфері кримінального судочинства

Імунітет дипломатичних представництв і консульських установ іноземних держав на території України.

Правова допомога у кримінальних справах Україною іноземним державам та іноземних держав Україні. Інтерпол та особливості його діяльності щодо забезпечення правосуддя.

Видача в Україну з-за кордону осіб, які вчинили злочин. Поняття та процедура екстрадиції.

Передача осіб, засуджених судами України до позбавлення волі, для відбування покарання в державі, громадянами якої вони є.

Передача громадян України, засуджених судами іноземних держав до позбавлення волі, для відбування покарання в Україні.

Проведення слідчих дій на території іншої держави. Одержання відомостей про банківські вклади та накладення арешту на вклади в інших країнах. Транзитне перевезення осіб і речей, які видаються або передаються з-за кордону і за кордон.

Література [1; 2; 5; 6; 7; 20–22; 35–38; 47; 48]

Тема 25. Кримінально-процесуальне право зарубіжних країн

Загальна характеристика кримінально-процесуального права європейських континентальних країн романо-германської правової сім'ї (Франції, Німеччини тощо): система доказів, порушення кримінального переслідування, досудове слідство і дізнання, віддання обвинуваченого до суду, розгляд справ у судах першої інстанції,

апеляція і касація. Особливості кримінального процесу Франції. Суд присяжних у Франції.

Загальна характеристика кримінального процесу в Росії та інших країнах СНД. Особливості та відмінності від кримінального судочинства України. Суд присяжних у Росії.

Загальна характеристика кримінального процесу у країнах загального права (Англії, Сполучених Штатів Америки тощо): доказове право, порушення кримінального переслідування і розслідування злочинів, розгляд справ у судах присяжних і в сумарному порядку, апеляційне провадження. Особливості допиту свідків у судах США. Роль захисника в судочинстві США.

Література [35–38; 48]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Поняття, суть і завдання кримінального процесу.
2. Поняття стадій кримінального процесу та їх система.
3. Кримінально-процесуальна форма, функції.
4. Поняття, значення і система принципів кримінального процесу.
5. Поняття та зміст кримінально-процесуальних правовідносин.
6. Загальна характеристика конституційних принципів кримінального процесу.
7. Принцип законності у кримінальному процесі.
8. Недоторканність особи у кримінальному судочинстві.
9. Характеристика принципу недоторканності житла у кримінальному процесі.
10. Принцип охорони особистого життя громадян, таємниці листування, телефонних розмов, телеграфних повідомлень.
10. Принцип здійснення правосуддя тільки судом.
11. Принцип незалежності і недоторканності суддів при здійсненні правосуддя, підкорення їх тільки закону.
12. Принцип здійснення правосуддя у кримінальних справах на засадах рівності громадян перед законом і судом.
13. Принцип гласності судового розгляду.
14. Принцип забезпечення підозрюваному, обвинуваченому і підсудному права на захист.
15. Принцип національної мови судочинства.
16. Принцип презумпції невинності.
17. Принцип встановлення істини у кримінальному процесі.

18. Принцип публічності у кримінальному процесі.
19. Принципи поваги до гідності особи, невтручання в її особисте і сімейне життя.
20. Принципи свободи від самовикриття, викриття членів сім'ї та близьких родичів.
21. Принцип участі народу у здійсненні правосуддя.
22. Принцип забезпечення касаційного оскарження судових рішень.
23. Принцип забезпечення всім особам, які беруть участь у справі, права на захист їхніх законних інтересів.
24. Принцип вільної оцінки доказів.
25. Принцип безпосередності дослідження доказів.
26. Принцип гласності процесу.
27. Принцип змагальності судового розгляду.
28. Поняття і класифікація суб'єктів кримінально-процесуальної діяльності.
29. Державні органи і посадові особи, які ведуть процес.
30. Прокурорський нагляд у кримінальному судочинстві.
31. Потерпілий у кримінальному процесі.
32. Процесуальне поняття обвинуваченого, його права.
33. Співвідношення притягнення як обвинуваченого і притягнення до кримінальної відповідальності.
34. Підозрюваний у кримінальному процесі.
35. Захисник у кримінальному судочинстві.
36. Порядок призначення захисника.
37. Порядок відмови підозрюваного, обвинуваченого від захисника.
38. Обов'язки і права захисника.
39. Цивільний позивач, цивільний відповідач у кримінальному процесі.
40. Представники потерпілого, цивільного позивача та цивільного відповідача.
41. Історичні форми кримінального процесу.
42. Поняття і значення кримінально-процесуального доказування.
43. Зміст кримінально-процесуального доказування.
44. Способи збирання доказів та їх процесуальних джерел.
45. Перевірка й оцінка доказів та їх джерел.
46. Поняття та зміст оцінки доказів.
47. Особливості процесу доказування на стадії порушення кримінальної справи.

48. Особливості процесу доказування на стадії досудового розслідування кримінальної справи.
49. Особливості процесу доказування на стадії судового розгляду.
50. Предмет доказування у кримінальному процесі.
51. Суб'єкти доказування у кримінальному процесі.
52. Поняття доказів та їх процесуальних джерел.
53. Загальна характеристика джерел доказів.
54. Показання свідків як джерело доказів.
55. Показання потерпілого як джерело доказів.
56. Показання підозрюваного й обвинуваченого як джерела доказів.
57. Протоколи судових і слідчих дій як джерела доказів.
58. Документи як джерело доказів.
59. Висновок експерта як джерело доказів.
60. Порухення кримінальної справи.
61. Досудове розслідування: загальні положення.
62. Слідчі дії.
63. Виявлення та усунення причин і умов, що сприяють вчиненню злочинів.
64. Притягнення особи як обвинуваченого.
65. Запобіжні заходи.
66. Зупинення досудового розслідування.
67. Закінчення досудового розслідування.
68. Розшук обвинуваченого.
69. Прокурорський нагляд за виконанням законів органами дізнання та досудового слідства.
70. Судовий контроль на стадіях порушення кримінальної справи і досудового розслідування.
71. Підсудність та попередній розгляд справи суддею.
72. Судовий розгляд.
73. Підготовча частина судового розгляду.
74. Судове слідство.
75. Судові дебати.
76. Останнє слово підсудного.
77. Провадження в апеляційній інстанції.
78. Провадження в касаційній інстанції.
79. Винесення вироку.
80. Виконання вироку.
81. Перегляд судових рішень у порядку виключного провадження.
82. Особливі форми провадження.

83. Реабілітація у кримінальному судочинстві і відшкодування шкоди, заподіяної громадянинуві порушенням закону.
84. Міжнародне співробітництво у сфері кримінального судочинства.
85. Кримінально-процесуальне право зарубіжних країн.
86. Протокольна форма досудової підготовки матеріалів.
87. Особливості провадження про злочини у справах про неповнолітніх.
88. Застосування примусових заходів медичного характеру.
89. Провадження у справах приватного обвинувачення.
90. Особливості провадження кримінальних справ щодо іноземних громадян.

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольну роботу студенти мають виконати українською мовою, обсягом 8–10 сторінок друкованого тексту формату А4 з обов'язковим використанням 5–10 літературних джерел (законодавчих та відомих нормативних актів, процесуальної літератури, слідчої та судової практики тощо).

До контрольної роботи необхідно скласти план (вступ; основна частина, що складається з 2–3 питань, які розкривають зміст теми; короткі висновки, список використаної літератури, нормативних актів, інших джерел).

У вступі слід визначити завдання, мету обрання саме цієї теми, її актуальність.

В основній частині необхідно розкрити суть і зміст окремих питань теми, посилаючись на наявні друковані та нормативні джерела, зазначивши власне ставлення до питань, що розкриваються.

У висновках необхідно зазначити конкретний внесок автора у висвітлення теми роботи, які нові публікації, нормативні акти, інші джерела використано ним при її підготовці.

У роботі мають бути посилання на джерела, які цитує автор, або за якими розробляється узагальнення, висвітлюється суть і зміст окремих питань теми. Ці посилання можна розміщувати у тексті як у дужках, так і у вигляді підрядкових посилань у кінці сторінки. Нумерація посилань може вестися як послідовно від першого до останнього, так і з номера першого на кожній сторінці.

Наприкінці роботи необхідно навести список використаної літератури із зазначенням прізвища та ініціалів автора, місця і року видання. Літературні та інші джерела у списку необхідно розміщувати в алфавітному порядку за прізвищами авторів або назвами праць.

Нормативні акти необхідно розміщувати перед літературними джерелами за їх юридичним значенням: закони України, укази Президента України, постанови Уряду України, укази, постанови, положення тощо.

Контрольну роботу виконують студенти усіх форм навчання. Тему студент обирає за останньою цифрою номера своєї залікової книжки. На титульній сторінці контрольної роботи слід зазначити номер залікової книжки.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Кримінальний процес як система кримінально-процесуальних дій і відносин.
2. Кримінально-процесуальне право та його зв'язок з іншими галузями права.
3. Дія кримінально-процесуального права у просторі, часі і щодо осіб.
4. Кримінально-процесуальні відносини та їх особливості.
5. Поняття та види процесуальних функцій.
6. Кримінально-процесуальні гарантії, їх суть і значення.
7. Поняття, суть і значення кримінально-процесуальної форми.
8. Взаємодія права і моралі в кримінально-процесуальній діяльності.
9. Поняття, значення і класифікація принципів кримінального процесу.
10. Принцип презумпції невинності.
11. Принцип гласності судового розгляду та його значення.
12. Поняття і класифікація учасників кримінального процесу.
13. Процесуальне становище слідчого у кримінальному процесі.
14. Поняття доказування. Його мета і межі.
15. Впровадження результатів наукових досліджень у практику правоохоронних органів.
16. Місце і роль слідчого в реалізації кримінально-процесуальних функцій.
17. Громадські захисники у кримінальному процесі.

18. Слідчий як учасник кримінального процесу.
19. Процесуальне становище суду і його завдання у кримінальному судочинстві.
20. Прокурор, його процесуальне становище у кримінальному процесі.
21. Органи попереднього слідства, їх види, завдання і повноваження.
22. Підозрюваний у кримінальному судочинстві. Права й обов'язки підозрюваного.
23. Обвинувачений у кримінальному процесі, його права та обов'язки.
24. Потерпілий у кримінальному судочинстві, гарантії його прав і законних інтересів.
25. Обставини, які виключають можливість прийняття участі у судочинстві суб'єктів кримінального процесу. Відводи і самовідводи.
26. Захисник, його процесуальне становище і роль у кримінальному судочинстві.
27. Приводи і підстави для порушення кримінальної справи.
28. Процесуальний порядок порушення кримінальної справи.
29. Форми попереднього слідства.
30. Значення оперативно-розшукової інформації для процесу доказування.
31. Підслідність кримінальних справ.
32. Процесуальні форми взаємодії слідчого та органу дізнання.
33. Організаційні форми взаємодії слідчого та органу дізнання.
34. Слідчі дії та їх класифікація.
35. Мета, підстави і умови затримання особи за підозрою у скоєнні злочину.
36. Освідування та його види.
37. Підстави і значення притягнення особи як обвинуваченого.
38. Поняття і види запобіжних заходів.
39. Поняття, підстави і умови зупинення попереднього слідства.
40. Форми зупинення попереднього слідства.
41. Судове слідство та його значення.
42. Судові дебати та їх учасники.
43. Провадження в апеляційній інстанції.
44. Поняття і значення касаційного провадження.
45. Значення та завдання стадії виконання вироку.
46. Порушення наглядового провадження.
47. Особливості провадження у справах про злочини неповнолітніх.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Конституція України: Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30.
2. Кримінально-процесуальний кодекс України. — К., 2001.
3. Кримінальний кодекс України. — К.: Юрінком Інтер, 2001.
4. Закон України № 2533-III від 21.06.2001 “Про внесення змін до Кримінально-процесуального кодексу України” // Уряд. кур’єр. — 2001. — № 120.
5. Міжнародний пакт про громадські та політичні права від 16.12.96.
6. Європейська конвенція про захист прав і основних свобод людини від 04.11.96 // Офіц. вісн. України. — 1998. — № 13.
7. Закон України “Про судоустрій України” // Відомості Верховної Ради України. — 2002. — № 27–28. — 7 лют.
8. Закон України “Про прокуратуру” // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 53. — Ст. 793; 1993. — № 22. — Ст. 229; 1993 — № 50. — Ст. 474; 1995. — № 11. — Ст. 71; 1995. — № 34. — Ст. 268; Офіц. вісн. України. — 2001. — № 29. — Ст. 1295.
9. Закон України “Про адвокатуру” від 19.12.92 // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 9. — Ст. 62.
10. Закон України “Про державний захист працівників суду та правоохоронних органів” // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 11. — Ст. 50.
11. Закон України “Про міліцію” від 20.12.90 // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 4. — Ст. 20; 1992. — № 36. — Ст. 526; 1993. — № 11. — Ст. 83; 1993. — № 22. — Ст. 234; 1994. — № 26. — Ст. 216; 1995. — № 15. — Ст. 102; 1999. — № 4. — Ст. 35; 2000. — № 10. — Ст. 79, із змін., внесеними Законом України № 2537-III від 21.06.03.
12. Закон України “Про оперативно-розшукову діяльність” від 18.02.92 // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 22. — Ст. 303; 1992. — № 39. — Ст. 527; 1993. — № 11. — Ст. 83; 1994. — № 11. — Ст. 52; 1998. — № 26. — Ст. 149; 1999. — № 4. — Ст. 35; 2000. — № 10. — Ст. 79 (із змін., внесеними Законом України № 2246-III від 18 січня 2001 р.); Офіц. вісн. України. — 2001. — № 8. — Ст. 311.

13. *Закон* України “Про Конституційний Суд України” від 16 жовтня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 4. — Ст. 272.
14. *Закон* України “Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві” від 23.12.93 // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 11. — Ст. 296.
15. *Закон* України “Про досудове ув’язнення” // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 35. — Ст. 360, із змін., внесеними Законом України № 2537-ІІ від 21.07.01.
16. *Закон* України від “Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину не законними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду” від 01.12.94 // Відомості Верховної Ради України. — 1995. — № 1. — Ст. 1.
17. *Закон* України “Про службу безпеки України” // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 27. — Ст. 382; 2000. — № 10. — Ст. 79.
18. *Закон* України “Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх” // Відомості Верховної Ради. — 1994. — № 28. — Ст. 35.
19. *Закон* України “Про судову експертизу” від 25.02.94 // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 28. — Ст. 232.
20. *Європейська конвенція про взаємодопомогу у кримінальних справах*: Ратифікована Законом України від 16.01.98 № 44/98-ВР // Офіц. вісн. України. — 1998. — № 13.
21. *Європейська конвенція про видання правопорушників, 1957 р.* // Офіц. вісн. України. — 1998. — № 13.
22. *Концепція про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, отриманих злочинним шляхом, 1990 р.*: Ратифікована Законом України від 17.12.97 № 738/97-ВР // Офіц. вісн. України. — 1998. — № 13.
23. *Положення про застосування Закону України “Про порядок відшкодування шкоди, прокуратуру і суд”*: Наказ Міністерства юстиції України і Генеральної прокуратури України від 04.03.96.

Додаткова

24. *Біленчук П. Д.* Процесуальні та кримінальні проблеми дослідження обвинувачуваного. — К.: Атіка, 1999.

25. *Бойко В. Ф.* Гарантовані Конституцією України права і свободи людини мають надійно захищатися незалежним, компетентним і неупередженим судом // Вісник Верховного Суду України. — 1999. — № 1.
26. *Варфоломеева Т. В.* Защита в уголовном судопроизводстве. — К., 1998.
27. *Гель А. П., Семаков Г. С., Кондракова С. П.* Судові та правоохоронні органи України. — К.: МАУП, 2004.
28. *Грошевий Ю. М. та ін.* Кримінальний процес України. — Харків: Право, 2000.
29. *Зеленецький В. С.* Возбуждение уголовного дела. — Харьков, 1998.
30. *Ивакина Н. Н.* Основы судебного красноречия (риторика для юристов) — М.: Юристь, 1999.
31. *Князев В.* Конституційні гарантії прав, свобод та обов'язки людини і громадянина в Україні // Право України. — 1998. — № 11. — С. 29–31.
32. *Колодій А. М.* Принципи права України. — К., 1998.
33. *Макаренко Е. Л., Негодченко О. В., Тертишник В. М.* Експертизи на досудовому слідстві. — К., 2001.
34. *Маляренко В. Т.* Конституційні засади кримінального судочинства. — К.: Юрінком Інтер, 1999. — 320 с.
35. *Маляренко В. Т.* Реформування кримінального процесу України в контексті європейських стандартів: Теорія, історія і практика: Моногр. — К.: Концерн “Видавничий дім “ІнЮре”, 2004. — 544 с.
36. *Мацко А. С., Сушенко В. Д.* Міжнародна організація кримінальної поліції — Інтерпол в Україні // Наук. вісн. Нац. академії внутрішніх справ України. — 2000. — № 1. — Ст. 58–65.
37. *Молдаван М. М., Молдаван А. В.* Порівняльне кримінально-процесуальне право. — К., 1999.
38. *Николайчик В. М.* Уголовный процесс США. — М., 1981.
39. *Никоненко М.* Деякі питання презумпції невинуватості і права особи на захист в кримінальному процесі // Право України. — 1994. — № 4.
40. *Нор В. Т.* Защита имущественных прав в уголовном судопроизводстве. — К., 1989.
41. *Півненко В.* Досудове слідство: проблеми теорії та практики // Право України. — 1998. — № 2. — С. 76–77.

42. *Поповченко О. І., Савицький Д. О.* Протокольна форма досудової підготовки матеріалів / За ред. З. Д. Смітєнко. — К., 1997.
43. *Российское законодательство X–XX веков.* — М., 1991. — Т. 8. Судебная реформа.
44. *Российское законодательство X–XX веков / Под общей ред. О. И. Чистякова.* — М., 1984. — Т. 1. Законодательство Древней Руси.
45. *Святоцький О. Д., Михєенко М. М.* Адвокатура України. — К., 1997.
46. *Тертьшинник В. М., Слинько С. В.* Теория доказательств. — Харьков, 1998.
47. *Тертьшинник В. М.* Научно-практический комментарий к Уголовно-процессуальному кодексу Украины. — К.: А.С.К., 2005.
48. *Кримінальний процес України: Підручник / Є. П. Коваленко, В. Т. Маляренко.* — К.: Юрінком Інтер, 2006. — 704 с.
49. *Кримінально-процесуальне право України: Підручник.* — К.: А.С.К., 2003.
50. *Уголовный процесс: Учеб. для вузов / Под ред. В. П. Божьева.* — М.: Спарк, 1998.
51. *Удалова Л. Д.* Кримінальний процес України. Особлива частина: Підручник. — К.: Кондор, 2005. — 280 с.
52. *Щерба С., Зайцев О.* Защита свидетеля в США // Юстиція. — 1994. — № 8. — Ст. 52–53.
53. *Шумило М. Є.* Реабілітація в кримінальному процесі України: Моногр . — Харків: АРСІС, 2001. — 320 с.
54. *Шумський П. В.* Прокуратура України. — К., 1998.
55. *Янович Ю. П.* Захисник на попередньому слідстві. — Харків, 1995.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Проведення поточного та підсумкового контролю	6
Тематичний план дисципліни “Кримінально-процесуальне право”	7
дисципліни “Кримінально-процесуальне право”.....	9
Питання для самоконтролю.....	30
Вказівки до виконання контрольної роботи.....	33
Теми контрольних робіт	34
Список літератури.....	36

Відповідальний за випуск *А. Д. Везеренко*
Редактор *Л. В. Логвиненко*
Комп'ютерне верстання *М. І. Фадєєва*

Зам. № ВКЦ-3218
Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП